

Sjöfartsverkets remissvar avseende Delbetänkandet Hälso- och sjukvård i det civila försvaret – underlag till försvarspolitisk inriktning (SOU 2020:23)

Sjöfartsverket tillstyrker utredningens förslag.

Sjöfartsverkets motivering

Sjöfartsverket tillstyrker utredningens förslag men vill lämna nedanstående kommentarer. Sjöfartsverket vill även framhålla att i den aktörsgemensamma projektrapporten SamSAR¹, finns många beröringspunkter med delbetänkandet. Projektrapportens förslag avseende utveckling av förhållandet mellan räddningstjänst och sjukvård ligger särskilt i linje med delbetänkandes förslag. Sjöfartsverket har, tillsammans med räddningstjänsten och sjukvården, påbörjat ett arbete för att omhänderta dessa förslag.

Sjöfartsverket vill framhålla betydelsen av att i planeringsarbetet även blicka framåt. Sjukvården samt dess samverkan med andra samhällsviktiga aktörer måste se till de förutsättningar och villkor som samhället kommer att möta på 5-10 års sikt. Sjöfartsverket har nyligen genomfört denna typ av framtidsstudie för sjö- och flygräddningstjänsten i syfte att få vägledningen i framtida, strategiska val.

Gällande avsaknaden av en gemensam planeringsprocess anser Sjöfartsverket att detta riskerar att mynna ut i att var och en ser om sitt eget hus, utan att den sammantagna planeringen leder till bäst resultat. Sjöfartsverket stödjer därför utredningens förslag att det i samband med kommande försvarsbeslut anges en process för hur planeringsinriktningar förs vidare i ansvarskedjan. Den processen bör då även ta hänsyn till de olika aktörernas *övriga* ansvar. Den gemensamma planeringsprocessen bör säkerställa att resurserna inte övertecknas, dvs att

¹ Rapporten finns att ta del av på: <https://rib.msb.se/filer/pdf/29019.pdf>

Datum
2020-06-17

Vår beteckning
20-02090

aktörerna inte blir beroende av resurser som inte alltid är tillgängliga för merutnyttjande.

Gällande inrättandet av en prioriteringsplattform fastställd av riksdagen anser Sjöfartsverket att denna prioriteringsplattform också måste ge vägledning i valet mellan vårdbehov och undsättning. Sjöfartsverket ser ett behov av att ge utökad mandat till prioritering och dirigeringsfunktionen för att kunna leda och besluta kring sjukvårdsinsatsen även fast hälso- och sjukvårdspersonal inte är på plats vid händelsen. Utöver detta krävs en funktion med mandat att prioritera under krisen/krigets behov, mellan olika räddningstjänster och/eller sjukvård där behovet av samma resurser finns på flera håll. I dagsläget finns ingen sådan funktion frånsett regeringen. Under en sådan extrem situation är det rimligt att anta att detta uppdrag skulle konkurrera med andra akuta behov hos regeringen.

Gällande sjuktransporter så stödjer Sjöfartsverket utredningens förslag om en ökad samordning av sjuktransporter. Detta gäller särskilt samordningen mellan den civila och den militära sjuktransportorganisationen, så att dessa tillsammans kan nyttjas mer effektivt och minimera risken för glapp i transportkedjan beroende på brister i samordningen. Vidare delar Sjöfartsverket utredningens uppfattning om att sjukvården behöver stärka den egna transportkapaciteten för sjuktransporter över hela skalan, dvs. från ordinarie verksamhetsförmåga till kris, maskadeutfall, pandemier och smittor.

Sjöfartsverket vill också i sammanhanget påpeka att myndigheten under 2020 fått en instruktionsändring avseende sjuktransporter. Förordningen (2007:1161) med instruktion för Sjöfartsverket anger att Sjöfartsverkets huvuduppgifter är att tillhandahålla sjöräddnings- och flygräddningstjänst samt vid livshotande situationer där omedelbar transport är avgörande för behandlingen av skadade eller sjuka personer, utföra transporter med helikopter på begäran av sjukvårdshuvudman, om verkets resurser är lämpliga för uppgiften och det kan ske utan allvarligt hinder mot dess ordinarie verksamhet eller dess medverkan enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor. Sjöfartsverkets huvudsakliga finansiering sker genom avgifter från handelssjöfarten. Om Sjöfartsverket utför ovan nämnda transporter på begäran av sjukvårdshuvudman tar myndigheten ut en avgift för detta vilken motsvarar full kostnadstäckning. Om Sjöfartsverket ska få ett utökad transportuppdrag är utgångspunkten att Sjöfartsverket även fortsatt tar ut avgift för sådana uppdrag. Alternativt måste Sjöfartsverket tilldelas särskild finansiering av sådana transportuppdrag genom exempelvis anslag.

Sjukvård samt sjuktransporter är hälso- och sjukvårdens odelade ansvar. Med hänsyn av vad som framgått avseende Sjöfartsverkets instruktion vill myndigheten påpeka att i en situation av kris och höjd beredskap uppkommer

Datum
2020-06-17Vår beteckning
20-02090

sannolikt ett ökat behov av så kallad SAR²-insatser samt prioriterat stöd till Försvarmakten. En sådan situation skulle kunna leda till resursbrist om Sjöfartsverkets resurser efterfrågas för flera, samtidiga uppdrag. I denna situation blir den ovannämnda prioriteringsfunktionen nödvändig.

Gällande frågan kring utbildning stödjer Sjöfartsverket utredarens förslag om ökad och breddad utbildning och övning för personal inom hälso- och sjukvården samt åtgärder för att öka kunskaperna hos allmänheten i syfte att kunna bistå med en första insats, innan kvalificerad resurs anländer. Sjöfartsverket stödjer även utredningens förslag att MSB ges i uppdrag att skapa en välorganiserad och systematisk utbildningsinsats som når ut till hela befolkningen. Sjöfartsverket ser även behov av att sjukvården ansvarar för att räddningstjänstpersonal får erforderlig kunskap för att i situationer som kris och höjd beredskap kunna omhänderta skadade och sjuka utan kvalificerad hälso- och sjukvårdspersonal närvarande. Utbildningen bör genomföras på uppdrag av hälso- och sjukvården för att kunna vara dess förlängda arm på skadeplats då hälso- och sjukvårdens resurser inte räcker till. Hälso- och sjukvården bör även överväga att utbilda personal inom räddningstjänst och frivilligorganisationerna till en nivå motsvarande IVPA eller högre för att under hälso- och sjukvårdens ansvar kunna ge en mer kvalificerad omhändertagande på olycksplats och under transport.

Sjöfartsverket erfar att utredningens förslag kommer innebära ökad belastning på myndighetens redan ansträngda ekonomi, genom de samhällsviktiga insatser som utredningen föreslår. Sjöfartsverket är av uppfattningen att dessa insatser inte i första hand tillfaller handelssjöfarten, och den bör således inte belastats med ytterligare avgiftsuttag. De ökade kostnaderna bör därför ersättas genom ett ökat anslag till myndigheten.

Detta ärende har beslutats av generaldirektör Katarina Norén. I handläggningar av ärende har ingått senior SAR advisor Lars Widell, senior SAR advisor Mowgli Halléhn, projektledare SAR-systemledning Cecilia Wegnelius, handläggare säkerhet och beredskap Carl Cremonese, handläggare säkerhet och beredskap Christian Jälmstedt, verksjurist Ulf Holmgren samt handläggare Martina Olgemar, tillika föredragande.

Katarina Norén

---

² Search and Rescue

Datum
2020-06-17

Vår beteckning
20-02090
